

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plvtarchi Chaeronensis Moralia, Qvae Vsvrpantvr

Svnt Avtem Omnis elegantis doctrinæ Penvs : Id est, varij libri: morales, historici, physici, mathematici, denique ad politiorem litteraturam pertinentes & humanitatem : omnes de Graeca in Latinam linguam transscripti summo labore, cura, ac fide

Plvtarchi Chaeronensis Ethicorum Sive Moralium

Plutarchus

Impressum Francofor. ad Mœn., M.D.LXXXII

De invidia & odio

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-351

de eo meum os, ut cum Herodoto loquar, continens esto.
Empedocles porro sic orsus suam philosophiam:

Fata iubent,stant hac decreta antiqua deorum.

Si quid peccando longauit dämones errant:

Quisq; luct pñnas, cælog; extorris ab alto

Triginta horarum per terras militia oberrat,

Sic & ego nunc ipse sagor, diuinitus exsul.

equidē ostendit non se modo, sed suo exemplo omnes homines hic exsules & inquilinos esse. Hoc enim voluit intellegi. Non sanguis vobis, ô homines, non spiritus concretus animæ ortū naturamq; præbuit: sed ex his corpus conformatum est terrigenum atq; mortale. originem animæ aliunde huc aduenientis lenissimo vocabulo peregrinationis indico. quæ, si verissime loqui velis, exsulat & vagatur diuinis cœcta decretis atq; legib. Deinde tāquam in insula quæ multis agitatur fluctibus, ostrei in morem, ut Plato ait, illigata corpori, quia nō meminit, neq; reminiscitur ex quanto honore, & quanta beatitate demigraverit, nō Sardib. Athenas, non Corintho in Lemnū aut Scyrum, sed de cœlo & luna in terram & terrestrem vitam delata, ut ibi exiguum subinde locum alio loco mutet, ægre fert insolentem sui mutationem, ac tanquam degener planta emarcescit. Quanquam plantæ quidem nus locus alio est crescendo germinandoq; aptior. Homini felicitatem autus locus a 25 dimit: vtneq; virtutem, neq; prudentiam. Itaq; & Anaxagoras in carcere quadraturam circuli descripsit: & Socrates venenum bibens philosophabatur. adq; philosophandum familiares exhortabatur, beatusq; ab iis praedicabatur. Phæthonem autem atque Tantalum, cum ijin cœlum adscen 30 dissent, poetæ in maximas tradunt ob stultitiam deuenisse calamitates.

PEUTARCHI DE INVIDIA

& odio.

IT A quidem videtur nihil ab odio differre inuidia, sed idem esse. Vniuerse autem malicia tanquam multis hamis prædicta, prauis ab ipsa dependentibus affectionibus hinc inde varie in se implicatur atque committitur: quæ morborum modo vna alterius inflamatione excitatur. Cui res sunt secundæ, is odiū gerenti & inuideti & que est mole-

stus. quare benevolentiam utriusque virtutis censemus opponi, quae vult ut proximo bene sit: & inuidere atque odire pro eodem ducimus, quia contrarium benevolentiae studium habent. Sed quoniam non ita conueniunt similitudinibus duo haec, ut differentiis discrepant: has consequemur, initio ab origine virtutisq; ducto. Odium gignitur, quod quem odio quis habet, eum vel simpliciter, vel erga le malum esse imaginatur. Nam & qui iniuria se affectos putant, autorem iniuriæ odire solent: & qui alias iniuriosi aut maliciosi vindicantur, eos auersamur atque molestie ferimus. Inuident autem 10 simpliciter iis, qui fortuna ventur propicia. Itaque inuidentia videtur infinitum esse quidpiam: sicut ophthalmitia, quae est oculorum vitiosus affectus, omnibus splendidis offenditur. Odium semper definitur subiecto certo, in quod incumbit. Deinde, odium concipitur etiam in bruta animalia. Sunt 15 enim qui feles, cantharides, tubetas, serpentes oderunt. Et Germanicus galli gallinacei neque vocem neque adspectum ferebat, mures magi Persarum interficiebant, quod & ipsi eos odio haberent, & ideo iniurios arbitrarentur. Ex aequo enim & Arabes omnes, & Aethiopes murem abominantur. 20 Inuidia soli homini aduersus hominem est. Neque enim probabile est brutam bestiam bruta inuidere: cum de alterius vel secundis vel aduersis rebus nihil imaginetur, neque de bona aut mala alterius fama: quibus opinionibus maxime exasperari solet inuidentia. Interim oderunt inuidem bruta, 25 exercentes inimicitias, & fide maiora bella gerunt. Pugnac inter se aquilæ & dracones, cornices & vulpes, parus & carduelis, quorum etiam sanguinem occisorum permisceri negant, sed etiam si quis confundat, ut runque seorsim diffluere narrant. Probabile est etiam leoni aduersus gallum, & ele- 30 phanto aduersus murem atrox odium esse a metu natum. Quod enim timetur, id odio est. Hoc ergo videntur odium, & inuidia discerepare, quod hanc brutorum natura non item ut illud admittit. Præterea inuidia contra neminem 35 suscipitur. nemo enim eo iniuste agit, quod faustis virtutis successibus propter quos tamen ei inuidetur. At multi meritio odio habentur: & qui eos non fugiant atque auersentur, ipsos odio dignos dicimus. Atque huius rei magnum hoc est argumentum, quod sunt qui multos se odissent: nemini autem dicunt se inuidere. Odium enim malorum, laudabile

bile habetur. & fratre Lycurgi natum Charilaum Spartæ regem, benignum mansuetumque hominem cum laudarent nonnulli, collega eius: Et quomodo, inquit, probus iste sit, qui ne malis quidem se difficilem gerit? Ac Theriste corporis virtutis Homerus cum multiplici atque copiosa oratione depinxisset, animi prauitatem breuiissime, ac quasi uno verbo expressit:

Peluda in primis erat, atque inimicus Vlisci.

Iliad. β,

nam maior nulla potest esse vicioſitas, quam optimis esse inimicum. Quinetiam negant se inuidere: & si arguantur, ^{220.} ſexcentas praefcriptiones adferunt; irasciſe dicentes, aut me tuere, aut odire hominem, aut quodvis aliud nomen affectioni p̄tendentis, quo inuidiam velent, ut ſolam omnium animi morborum infandam. Porro necesse eſt eaſdem ut ſiripes, ita etiam affectiones iſdem ali atq; augeri reb. At qui eos magis odiimus, qui deteriores fieri pergit; inuidetur iis potifimum, quorum virtus ereſcere videtur. itaq; etiam Themistocles dicebat, ſe adolescentem nullum ſplendū feciſſe facinus: nōdū enim ſibi fuilſe inuiſum. Sicut enim cantharides maximè adultis iam frugibus, & roſis florentib. incumbunt: ita inuidia maxime adoritur bonos, & ad virtutem proficiētes atq; gloriam. Rurſum extrema malicia facit ut simul etiam odiū fiat vehementius. eos quidem, quorum calumnia Socrates fuit oppreſſus, ut extre-
me malos. ita oderunt: itaque auerſati ſunt ciues, ut neque ignem eis accenderent, neque interrogantibus responderent, neque in balneo aqua vterentur eadem, ſed qua illa lauiſſent, eam tanquam pollutam iuberent a ministris effundi: donec illi impatiētia odiū ſeſe ſuſpenderunt. At rerum ſecundarum excellentia atque ſplendore ſæpenumero extinguit inuidia. Non enim veriſimile eſt Alexandro quā quā aut Cyro inuidiſſe, poſtquam ſumma rerum ſunt po- titi. Sed quemadmodum Sol quorum per verticem tranſit in eos diſfuso lumine aut nullam aut exiguum umbram facit: ſic qui proſperitate elati ſupra caput æmulorum eminenr, ſplendore ſuo eorum inuidientiam coercent atque abulent. Odiū vero potentia & excellentia inimicorum non minuit, nam Alexander neminem quidem habuit qui inuidereret ipſi: qui odiſſent, multos, quorum tandem interfectus eſt etiam inſidiis. Similiter etiam aduersa res inui-

diam tollunt, odia non permunt. nam etiam deiectos inimicos oderunt: cum nemo inuidet misero. Sed & hoc verū est, quod nostra ætate quidam sophista dixit, Inuidos ad miserandum esse facilimos. vt in hoc etiam magnum inuidia & odij discriminē appareat, cum hoc neutram fortunam res linquat, illa vtriusq; abundantia elangueſcat. A contrario deniq; idem hoc intelligemus. Inimicicia & odium tolluntur, vel vbi fides fit nos nō esse affectos iniuria, vel vbi quos vt malos oderamus, bonos eos esse persuadetur, vel beneficio accepto. vltima enim gratia, vt Thucydides inquit, eti 10 minor sit, tamen tempestive inita, potest maius diluere crimen. Horum primum inuidia non permit. oderunt enim, quantumuis constet nulla se affectos iniuria. Reliqua duo ēt augent eā. nam & magis inuident iis quos bonos putār, vt pote virtute rerū bonarum optima præditis: & si beneficiū a fortunatis accipiant, ægre ipsi est, inuidentq; iis & volūtatem & facultatem: quorum illa virtuti, hæc fortunē debetur, vtraque bonum est. Ergo plane diuersæ sunt affectiones odium & inuidia: quando quibus illud lenitur reb. iis hæc exasperatur. Iam nunc porto vtriusq; affectionis propositum consideremus. Institutum est eius qui odit, male, si possit, facere. atque ita odium definiunt, affectionem quādam & propositum male faciendi, eiulque occasionem capitādi. Verum hoc quidē ab inuidia absit. Multi familiatib. ac domesticis suis inuident, quos perire aut in calamitatem 20 incidere nollent: tantum molesta ipsi corū est prosperitas, & gloriam splendoremq; eorum pro viribus minuūt. graue autem incommodum & perniciem inferre nollent, contenti veluti excelsæ domus eam partem quæ lumini officit deieciſſe.

PLVTARCHI CONSOLATIO AD
vxorem suam.

PLVTARCHVS vxori S. Quem misisti mihi de obitu filiolæ nunciaturum, eum appetet à via aberrasse 35 cum Athenasiret. Ego autem Tanagram veniens, de nepte inaudiui. Et quæ ad sepulturam quidem pertinent, existimo iam esse peracta: itaq; velim facta omnia, vt & nūc & in posterum quam maxime tibi vacuitatem doloris præſent. Quod si quid volens prætermisisti, meamq; exspectas

ſenten-